

Nieuws vanuit de Inspectie

Transitie jeugdsector

De jeugdsector komt naar u toe. Zorg dat u het niet mist! Het lijkt wel een reclamecampagne van een commerciële uitzendorganisatie. De regering heeft met instemming van vrijwel alle politieke partijen, de provincies en de gemeenten, besloten dat de gehele jeugdsector door de gemeenten aangestuurd gaat worden. Voor veel van de spelers in de jeugdsector is dat een gigantische aardverschuiving. De jeugdgezondheidszorgsector maakte deze switch al jaren geleden. Iedereen die al wat langer in de jeugdgezondheidszorg rondloopt herinnert zich nog wel de koudwaterrees en de eindeloze discussies. Als de gemeente en niet langer de rijksoverheid de verantwoordelijke wordt, zou dat het einde van de jeugdgezondheidszorg betekenen. Gelukkig viel dat allemaal wel mee, ondanks alle terechte zorgen en problemen in de relatie met de gemeenten. Het werken onder de verantwoordelijkheid van de gemeente(n) heeft zowel voordelen als nadelen. Als belangrijkste voordeel wordt gezien de grote(re) betrokkenheid van de gemeente bij de preventieve gezondheidszorg voor de kinderen uit die gemeente en als belangrijkste nadeel het continue gesteggel over (krappe) financiering en verantwoordelijkheden. Degenen die goed onderhandelden, hebben nu zelfs meer mogelijkheden en armslag dan toen ze onder de verantwoordelijkheid van de rijksoverheid vielen. Dezelfde discussies en koudwaterrees barsten nu los bij de ketenpartners in de rest van de jeugdsector. Wat betekent dit voor de JGZ? Kansen door de sterke kanten uit te buiten en bedreigingen als je zwakke kanten niet weet om te buigen tot kansen.

Op het moment dat ik dit schrijf, tekent zich consensus af dat in ieder geval het uniforme deel van het basistakenpakket JGZ onder de wet PG blijft vallen en daarmee waarschijnlijk ook onder de landelijke kwaliteitskaders en het landelijk (rijks)toezicht. Het maatwerkdeel was altijd al bedoeld voor de lokale behoeften (waarbij we stellen dat elke gemeente behoefte heeft aan een maatwerkpakket aangezien elke gemeente risicogroepen kent). Het is dan ook niet zo gek dat gezegd wordt dat dit deel meer onder een wmo-achtige wet past en het daarbij horend toezicht van de gemeente. Hoe die gemeente dat toezicht vormgeeft (zelf, externe private partij of inhuren bij een rijkstoezichthouder) is vatbaar voor discussies.

Terug naar de JGZ, die steeds meer wordt gezien als centrale functie in de CJG's en zelfs in de totale jeugdsector. Die positie behouden jullie alleen als je anderen duidelijk maakt wat je sterke kanten zijn, wat je te bieden hebt, hoe effectief je daarin bent en hoe flexibel je in kunt spelen op nieuwe ontwikkelingen. Maar kan de JGZ dat ook werkelijk? Kunnen jullie de juiste kinderen zo vroeg signaleren en voorzien van de juiste hulp op het juiste niveau, dat ze inderdaad op latere leeftijd geen zwaardere hulp nodig hebben? Kunnen jullie de juiste kinderen meteen doorzetten naar zware hulp omdat lichte hulp bij die kinderen nooit het gewenste effect zal hebben? Kunnen jullie, misschien nog wel belangrijker, alle kinderen die geen hulp nodig hebben de juiste adviezen geven zodat de ouders inderdaad geen hulp gaan vragen, ook niet via andere kanalen? Kunnen jullie alle kinderen monitoren om te zien of ze nog veilig zijn, of de hulp ook het gewenste effect heeft, of dit wel de

juiste hulp voor dit kind in deze context is? En zo ja, kunnen jullie dat ook onderbouwen met cijfers en met effecten?

Als je dat niet kunt, dan voorspel ik dat je in de onderhandelingen met de gemeente en de jeugdzorgpartijen (ten onrechte) ten onder zal gaan. Kortom, een oproep om jezelf transparant, toetsbaar, maar ook stevig en professioneel te profileren. De komende paar jaar zullen beslissend blijken voor hoe het jeugd(gezondheids)zorgland vorm krijgt voor de komende decennia.

En met een parafrasering op een bekend gezegde: komt de jeugdsector niet naar u, zorg dan dat u naar de plek gaat waar de beslissingen over uw toekomst en die van de kinderen vallen.

dr. F.J.M. (Frank) van Leerdam, senior inspecteur gezondheidsbevordering en gezondheidsbescherming, Inspectie voor de Gezondheidszorg

Deze rubriek is geplaatst onder verantwoordelijkheid van de Inspectie.
